

verschenen die avond zeven soorten waaronder zo'n 300 exemplaren van *Conistra vaccinii* en maar liefst negen exemplaren van de prachtige uil *Dichonia aprilina*, die dezelfde avond ook op licht kwam. Daarnaast werden op het laken deze avond verschillende soorten waargenomen die ver buiten hun normale vliegtijd vlogen, waaronder de drie beervlinders *Pelosia muscerda*, *Eilema depressa* en *Miltochrista miniata*.

Een aantal soorten verdient het om even apart genoemd te worden, vanwege hun zeldzaamheid. De spanners *Costaconvexa polygrammata* en *Euphyia unangulata* worden nog maar betrekkelijk kort in Friesland waargenomen. Van beide soorten werden een aantal exemplaren gezien tijdens de inventarisatie in Van Oordt's Mersken. Op 13 september werd een exemplaar van de trekvlinder *Helicoverpa armigera* gevangen en op de een na laatste avond werd op smeer een exemplaar van *Agrochola lychnidis* waargenomen.

Vooraf aan de inventarisatie hadden we hoge verwachtingen van het gebied Van Oordt's Mersken. Hoewel we iets meer hadden verwacht, hebben we toch een behoorlijk aantal soorten aangetroffen, in totaal 276 verschillende soorten macro-nachtvlinders, waaronder een aantal erg interessante. Daarnaast werden nog 53 soorten micro-nachtvlinders vastgesteld.

Dat de verwachting, qua soortenaantal, niet helemaal werd gehaald kan te maken hebben met het matige weer en daarmee matige seizoen dat we het afgelopen jaar meemaakten. In de hele maand augustus is het gebied niet een keer bezocht. En dat is toch wel een van de beste maanden om nachtvlinders te inventariseren. Met dit in het achterhoofd kunnen we stellen dat Van Oordt's Mersken een zeer soortenrijk gebied is. Van de planten en vogels was dit al bekend, maar nu dus ook van de nachtvlinderfauna.

Inventarisatie collectie Natuurmuseum Fryslân – Henk Hunneman

Met het project "Voorlopige atlas van de macro-nachtvlinders in Friesland" beogen wij onder meer inzicht te geven in populatie-ontwikkelingen en verschuivingen in het verspreidingsgebied van macro-nachtvlinders in Friesland. Daarom wordt bij elke soorttekst de huidige en voormalige verspreiding van de betreffende soort afgebeeld in verspreidingskaartjes. Veel historische gegevens over de verspreiding van nachtvlinders in Friesland zijn terug te vinden in het boek "Vlinders van Friesland" van Lempke (1985). Daarnaast vormen particuliere en museumcollecties van geprepareerde vlinders een belangrijke bron van historische waarnemingen. Om deze reden hebben een aantal leden van de vlinderwerkgroep Friesland besloten om de vlindercollectie van Natuurmuseum Fryslân op te nemen en te controleren op fouten. Dit artikel gaat in op de resultaten van deze

omvangrijke klus en laat zien dat ook een inventarisatie van een museumcollectie verrassende resultaten kan opleveren.

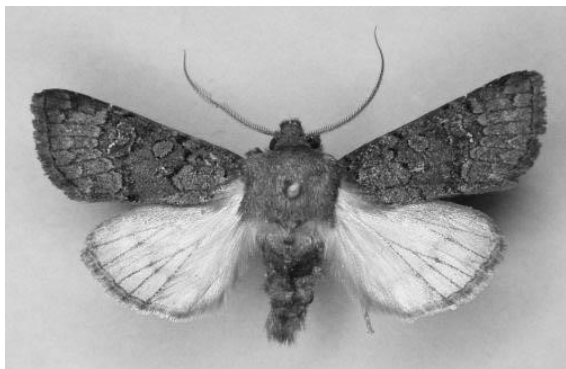

Conservator Peter Koomen van het Natuurmuseum Fryslân voert alle mutaties direct in de computer tijdens het opnemen van de collectie.

Om u een indruk te geven van de grootte van deze klus: de totale vlindercollectie van het Natuurmuseum Fryslân bestaat uit bijna 37.000 geregistreerde beesten, verdeeld over 414 insectendozen. Dat wil zeggen dat deze exemplaren zijn voorzien van een uniek nummer en in de database van het museum zijn opgenomen. Dit betekent overigens niet dat de naam die bij de betreffende soort staat vermeld juist is. Veel soorten stonden onder een verkeerde naam geregistreerd en moesten dus opnieuw worden gedetermineerd. Daarnaast zijn er nog ongeveer 1.500 vlinders die niet in de database zijn opgenomen en nog op naam moeten worden gebracht. Pas daarna kunnen ook zij een plaats krijgen in het gegevensbestand. In een wisselende samenstelling van 3 tot 7 personen hebben leden van vlinderwerkgroep Friesland en conservator Peter Koomen vier hele dagen in het museum doorgebracht en zijn veel soorten gecontroleerd, opnieuw gedetermineerd en gewijzigd in of toegevoegd aan het gegevensbestand. Op dit moment is de klus bijna geklaard. Komend najaar hebben we nog één dag nodig om de resterende spanners (*Geometridae*) te controleren en een serie niet-geregistreerde beesten aan een nadere inspectie te onderwerpen. We willen dan ook een aantal lastige soorten (bijvoorbeeld uit het genus *Eupithecia*) beter bekijken. Dat je ook in museumcollecties nog verrassende vondsten kan doen blijkt uit het feit dat tijdens de bovengenoemde inventarisatie twee nieuwe soorten voor Friesland voor het voetlicht kwamen. Het blijkt te gaan om oude vangsten van

soorten die onder een verkeerde naam in de collectie stonden: *Aporophyla lueneburgensis* (Freyer) en *Lithophane furcifera* (Hufnagel). In de rest van dit artikel wordt aandacht besteed aan deze twee soorten.

Aporophyla lueneburgensis (Freyer) – Deze soort werd verzameld door wijlen Auke van Randen op 6 september 1956 te Oosterwolde. *A. lueneburgensis* is in

Nederland bekend van de heidevelden van de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en enkele heideterreinen in Drenthe en Noord-Brabant (Post & Vanholder 1998). De vlinders zijn slechts een korte periode actief en komen weinig op licht, wat er toe kan bijdragen dat de soort maar sporadisch wordt waargenomen. Overigens wordt door sommige auteurs getwijfeld aan de

soortstatus van *A. lueneburgensis* ten opzichte van *A. lutulenta*, hoewel de verschillende verspreiding van beide soorten doet vermoeden dat er sprake is van uiteenlopende ecologische eisen.

Lithophane furcifera (Hufnagel) – Dit betreft een exemplaar uit een rupsenkweek van Camping in 1946. De rupsen zijn afkomstig uit Vijversburg nabij Tietjerk.

Deze op *L. lamda* gelijkende soort overwintert als vlinder en leeft in broekbossen en andere vochtige biotopen. De rupsen leven van els en berk en houden zich overdag op in bastspeten of tussen samengesponnen bladeren van de voedselplant. De soort wordt thans alleen nog in Noord-Brabant waargenomen.

Lempke, B.J. 1985. Vlinders van Friesland. Fryske Akademy, Leeuwarden.

Post, F. & B. Vanholder 1998. Verspreiding geslacht *Aporophyla* in Nederland en België. *Schubnieuws* 2(2): 5.